

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ЯК СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

*Л. Васильєва, д.н.держ.упр., професор кафедри обліку,
оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет,*

В сучасних умовах загрози та ризики економічної безпеки постійно змінюються, набувають нових форм, в більшій мірі диверсифіковані і, найголовніше, не завжди передбачувані.

Важливим компонентом економічної безпеки підприємства є система управління ризиками, яка спрямована на передбачення ризиків і загроз, що впливають на зниження конкурентоспроможності, що дозволяє заздалегідь визначити майбутні запобігати негативним явищам, розробити підходи і методи підвищення ефективності протидії їм [2]. При цьому необхідним стає проведення своєчасної ідентифікації, оцінки, моніторингу, що дозволяють зменшити загрозу ризикових подій, що негативно позначаються на досягненні стратегічних і операційних цілей компанії.

Зазначимо, що управління ризиком це спосіб його зниження. Однак при комплексному підході до формування системи управління, на наш погляд, ризик слід розглядати не тільки як негативне явище, але і як можливість зростання підприємства - суб'єкта ринку. Розвитку системи управління ризиками як частині економічної системи притаманні такі проблеми: відсутність інформаційної бази, необхідної для аналізу, прогнозування та управління ризиками на підприємствах; слабка структурованість проблем; збільшення негативних наслідків в сфері управління соціально-економічними системами, викликаних динамічною зміною зовнішнього середовища; відсутність методичних розробок, інструментів і професійних кадрів в галузі управління ризиками; недостатній рівень забезпечення соціальної, екологічної та економічної безпеки підприємств та процесів.

Для ефективної діяльності компанії важливою є розробка Політики системи управління ризиками, яка визначає напрямки розвитку, принципи в галузі управління ризиками. В даний час необхідно впроваджувати в систему управління ризиками компанії підхід взаємодії як вертикального, так і горизонтального процесу управління виробничими і невиробничими ризиками, починаючи з верхнього і до лінійного рівнів. В рамках трансформації управління компанії необхідно вдосконалювати систему ризик-менеджменту.

Відзначимо, що концепція активної поведінки в ризик-менеджменті базується на точній, виваженій та в цілому оптимістичній оцінці перспектив. Дотримання даної концепції управління ризиками підприємства вимагає, відповідно до теорії якості, великих ресурсних можливостей (інтелектуальних і матеріальних), більш досконалих адміністративних інструментів та більш ефективних процедур - в порівнянні з традиційною, загальноприйнятою програмою. Необхідно розвивати здібності ризик-менеджменту підприємства оперативно реагувати на зміну ризикового потоку та мінімізувати наслідки, які раптово виникають та інтенсивно розвивають ризики, що в свою чергу

обумовлює необхідність впровадження в практику ризик-менеджменту динамічних інструментів оцінки та управління. Пріоритетним має стати активна протидія, спрямоване на усунення небажаних результатів, на зміну стану активного середовища та умов виникнення й розвитку самих несприятливих факторів потенційних небезпек (загроз), недопущення реалізації крайніх форм негативного впливу тих явищ, які заздалегідь не були або не могли бути взяті до уваги. В особливих випадках допускається умисне провокування реалізації загрози в прийнятному для власника ризику часовому відрізку, обсязі та масштабі. Це дозволить, наприклад, знизити наслідки неконтрольованого зростання небезпеки в умовах недостатності компенсаційних резервів при стійкій тенденції кумуляції ризику.

Для ефективної діяльності та забезпечення економічної безпеки рекомендується впровадити систему внутрішнього контролю (управління ризиками процесного рівня), а також удосконалювати систему управління безперервністю функціонування (управління ризиками, провідними до переривання діяльності).

Систематизація матеріалів дозволила виділити наступні етапи управління загрозами економічної безпеки підприємств: оцінка господарської ситуації, що склалася на підприємстві; дослідження сфери можливого впливу внутрішніх та зовнішніх факторів; виявлення, аналіз та оцінка загрози; оцінка впливу виявленої загрози на діяльність підприємства; запобігання або нейтралізація загрози чи наслідків дії загрози; розробка заходів щодо запобігання подальшій появі загрози [1].

Основною метою процесу управління ризиками на підприємствах є досягнення балансу між максимальним використанням наявних можливостей для отримання вигоди і запобігання втрат. Впровадження системи ризик-менеджменту має на увазі застосування логічних й систематичних методів ідентифікації, аналізу та оцінки, моніторингу, контролю та управління ризиками, які притаманні всім напрямками діяльності, функцій або процесів підприємства. Базовим елементом процесу управління ризиками повинна стати його інтеграція з специфікою організації, основними принципами діяльності, бізнес-процесами і залученістю кожного працівника в управління ризиками. При цьому, основною проблемою при управлінні ризиками на рівні підприємства, на наш погляд, є агрегування первинної інформації (ринкової та внутрішньої).

Управління ризиками повинно ґрунтуватися на застосуванні рішень, необхідних в конкретний момент часу, а тому доцільно враховувати не тільки інформацію, що має ймовірнісні характеристики, але і дані, що відображають потенційну можливість до зміни, що підвищить достовірність оцінки впливу ризиків на розроблену стратегію підприємства.

Отже, висока результативність системи управління ризиком відображає здатність досліджуваної сукупності заходів до зниження можливості виникнення несприятливих подій та / або до подолання їх наслідків. Зазначена система повинна оперативно реагувати на зміну умов, володіти розвинутими контурами зворотного зв'язку, генерувати дієві рішення, орієнтовані на

намічений результат і зменшення економічних втрат.

Література:

1. Коваленко В. В. Ризики в системі економічної безпеки підприємства та засоби їх нейтралізації. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2018. №3 (51). С.175-180.

2. Стратегія підприємства у постіндустріальній економіці: монографія; за заг. ред. А. П. Наливайка, О. М. Гребешкової. Київ: КНЕУ. 2017. 418 с.